

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001556

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-05-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ №620 від 02.06.2025 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Уракін Максим Геннадійович

2. Maksym G. Urakin

Кваліфікація: к. е. н., 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 14-05-2025

Спеціальність за освітою: Історія та археологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 8390

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03.19.21

Тема дисертації:

1. Колабораціонізм на території Житомирсько-Вінницького регіону у роки нацистської окупації, 1941-1944 рр.
2. Collaborationism on the territory of the Zhytomyr-Vinnitsia region during the Nazi occupation, 1941-1944

Реферат:

1. Дисертацію присвячено комплексному дослідженню колабораціонізму та співпраці населення Житомирсько-Вінницького регіону з нацистським режимом в період окупації у 1941-1944 роках. Вивчення проявів колабораціонізму на території Житомирсько-Вінницького регіону зумовлене не лише недостатнім висвітленням проблеми вітчизняною та зарубіжною історіографією, але також і можливістю провести дослідження поєднуючи в одній роботі декілька напрямів сучасного історіописання: соціальну історію, історію повсякденності, регіональну історію та гендерну історію. Це дозволяє цілісно поглянути на таке складне питання як колабораціонізм в роки німецько-радянської війни як в цілому по Україні, так і в окремо взятому регіоні. У роботі розкрито стан наукового дослідження проблеми, визначено основні підходи та напрями вивчення колабораціонізму та співпраці з окупантом радянської, вітчизняної та закордонної історичної науки. Показано, що тривалий час в історіографії існували два діаметрально-протилежні підходи

до розуміння співпраці з ворогом та колабораціонізму в умовах нацистської окупації: демократичний – західний, якого дотримується сучасна українська історіографія та цензурований – радянсько-російський підходи. Це зумовлено наявністю жорсткої цензури та ідеології в радянський період і поверненням до радянських штампів та ідеологем в сучасній російській історичній науці. Априорі публікації радянської доби мали, визначені компартійним режимом, політичні штампи, особливі підходи до формування понятійного апарату, а висновки авторів містили заздалегідь підготовлені оцінки, як самого явища, так і його окремих складових. Крім того, вивчення питання гальмувалось обмеженістю джерельної бази, закритістю архівів, тенденційністю спогадів учасників подій.

2. The dissertation is devoted to a comprehensive study of collaborationism and cooperation of the population of the Zhytomyr-Vinnitsia region with the Nazi regime during the occupation in 1941-1944. The study of the manifestations of collaborationism in the Zhytomyr-Vinnitsia region is due not only to the insufficient coverage of the problem by domestic and foreign historiography, but also to the opportunity to conduct research combining several areas of contemporary historiography in one work: social history, history of everyday life, regional history, and gender history. This allows us to take a holistic look at such a complex issue as collaborationism during the German-Soviet war, both in Ukraine as a whole and in a particular region. The paper reveals the state of scientific research of the problem, identifies the main approaches and directions of studying collaborationism and cooperation with the occupier in Soviet, domestic and foreign historical science. It is shown that for a long time historiography has had two diametrically opposed approaches to understanding cooperation with the enemy and collaborationism under the Nazi occupation: the democratic Western approach, which is followed by modern Ukrainian historiography, and the censored Soviet-Russian approach. This is due to the existence of strict censorship and ideology in the Soviet period and the return to Soviet clichés and ideologemes in contemporary Russian historical scholarship. A priori, publications of the Soviet era had political clichés determined by the Communist Party regime, special approaches to the formation of the conceptual apparatus, and the authors' conclusions contained pre-prepared assessments of both the phenomenon itself and its individual components. In addition, the study of the issue was hampered by the limited source base, the closure of archives, and the biased memories of the participants in the events. The first chapter of the work, "Historiography and Source Base of the Study," reveals the state of research on the issue of collaboration and cooperation of the population with the German occupiers in the Zhytomyr-Vinnitsia region during the German-Soviet war. The historiography of the history of collaboration and cooperation with the Nazi occupiers in Ukraine in general and the Zhytomyr-Vinnitsia region, in particular, during the German-Soviet war corresponds to the generally accepted scientific periodization of the development of historical science in Ukraine and is conditionally divided into several periods: the first Soviet segment covers two periods - the first is the 1940s - mid-1980s, the second - the second half of the 1980s - 1991; the second covers the era of independence and is divided into two periods - the first 1990s - 2014 and the second from 2014 to the present. In addition, the historiography of collaborationism studies can be divided into Soviet-Russian, domestic, diaspora, and foreign. The historiographical analysis of the literature related to the topic of this dissertation confirms that further study of the history of collaborationism during the Nazi occupation of Ukraine in general and the Zhytomyr-Vinnitsia region in particular is necessary. The fulfillment of the tasks required the use of a significant number of unpublished historical sources found in the collections of national archival repositories, which became the basis for the preparation of the dissertation. In the course of the work, documents from six Ukrainian archives were processed: The Central State Archive of Public Associations of Ukraine (CSAPA of Ukraine), the Central Archive of Higher Authorities and Governments of Ukraine (CCHAU), the Branch State Archive of the Security Service of Ukraine (SSU) and the Archive of the Security Service of Ukraine Office in Zhytomyr Oblast (SSU ZhO), the State Archive of Zhytomyr Oblast (SAZHO), and the State Archive of Vinnitsia Oblast (SAVE). In addition, periodicals of the time were studied and collections of documents were published. The second chapter, "Socio-political and socio-economic reasons for collaborationism in the territory of the Zhytomyr General District," analyzes and identifies the peculiarities of the impact of the policy of the Communist Party bodies on the lives of the local population in the interwar period, reveals the reasons that prompted representatives of various ethnic, social, cultural and religious groups to cooperate with the Nazi regime. It is

shown that the policy pursued by the Communist–Soviet leadership in the region led to the abandonment of active and passive resistance at the beginning of the Nazi occupation and the willingness to cooperate with the regime. Particular attention is paid to the coverage of Nazi policy implemented by the occupation authorities in the Zhytomyr General District.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Уракін М.Г. Колабораціонізм у роки німецько-радянської війни у сучасному вітчизняному науковому дискурсі. Вісник аграрної історії. 2024. №47-48. С. 259-269.
- 2. Уракін М.Г. Економічний колабораціонізм в генеральній окрузі «Житомир» в період нацистської окупації (1941-1944 рр.). Вісник аграрної історії. 2023. №43-44. С. 85-93.
- 3. Уракін М.Г. Жінки в умовах нацистської окупації Житомирсько-Вінницького регіону 1941-1944 рр. Вісник науки та освіти. Електронне фахове видання. 2024. №12(30). С. 1724-1734
- 4. Уракін М.Г. Колабораціонізм в поліційній сфері на території Житомирсько-Вінницького регіону в 1941-1944 рр. Культурологічний альманах. 2025. №1. С.159-169
- 1. Уракін М.Г. Судове та позасудове переслідування колаборантів в Житомирсько-Вінницькому регіоні в роки німецько-радянської війни та повоєнний період. «Борисенківські читання»: Збірник тез II Всеукраїнської наукової конференції (Київ, 22 листопада 2024 року). Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. 284 с. С.158-161.
- 2. Уракін М. Економічний колабораціонізм в генеральній окрузі «Житомир» в роки нацистської окупації 1941-1944 рр. Трансформації та пріоритети розвитку українського суспільства в контексті європейських інтеграційних процесів: збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції (20 квітня 2023 р., м. Житомир). Житомир: Поліський національний університет, 2023. С.140-146.
- 3. Уракін М.Г. Жінки в умовах нацистської окупації Житомирсько-Вінницького регіону 1941-1944 рр. Вінниччина: минуле та сьогодні. Краєзнавчі дослідження. Матеріали XXXVI Вінницької всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції. 8 листопада 2024 р. / ред. кол.: О.А. Мельничук (відп. редактор), С.Ю. Юзвак, Т.Д. Каменшук, О.П. Мурашова (відп. секретар) та ін. Вінниця, 2024. С. 148-152.
- 4. Уракін М. Політика сталінського режиму на Житомирщині та Вінниччині напередодні німецько-радянської війни та її вплив на появу колабораціонізму. Драгоманівські історичні студії: зб. наук. праць молодих істориків / відп. ред. і упор. О.В. Потильчак: кафедра джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін; історичний ф-т; УДУ імені Михайла Драгоманова. Київ-Ніжин: Видавець Лисенко М. М., 2023. Вип. 8(12). 312 с. С. 189-193.
- 5. Уракін М. Колабораціонізм у роки Другої світової війни у модерному історіографічному дискурсі. Драгоманівські історичні студії: зб. наук. праць молодих істориків / відп. ред. і упор. О.В. Потильчак: кафедра джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін; історичний ф-т; УДУ імені Михайла Драгоманова. Київ: Видавництво УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. Вип. 9(13). 344 с. Електронне видання. С. 202-209.
- 6. Уракін М. Співпраця з нацистами на території генеральної округи «Житомир» в адміністративно-управлінській сфері. Євроінтеграційні процеси в Україні: історичні, культурні, політико-правові та психологічні аспекти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 12-13 квітня 2023 р., м.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Журба Михайло Анатолійович

2. Mykhailo A. Zhurba

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9691-8913

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=G2HmxCgAAAAJ&hl=uk>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лисенко Олександр Євгенович

2. Oleksandr Y. Lysenko

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4003-6433

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=Mt5aOh4AAAAJ&hl=uk>

Повне найменування юридичної особи: Інститут історії України Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416981

Місцезнаходження: вул. М. Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Іваненко Аліна Олексіївна
2. Alina O. Ivanenko

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0002-9589-1776

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=z67nIdkAAAAJ&hl=ru>

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02125674

Місцезнаходження: вул. Гетьмана Полуботка, буд. 53, Чернігів, Чернігівський р-н., 14013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стельникович Сергій Володимирович
2. Serhii V. Stelnykovych

Кваліфікація: д. і. н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9121-8977

Додаткова інформація: Web of Science Researcher ID: H-5420-2016;
<https://scholar.google.com/citations?hl=uk&user=eIS0oxAAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Житомирський державний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, буд. 40, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Доценко Віктор Олегович
2. Viktor O. Dotsenko

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1131-1675

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=B2iU-ZoAAAAJ&hl=ru>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Потильчак Олександр Валентинович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Потильчак Олександр Валентинович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кліваденко Наталія Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна